

Ladislav Babić

Mi gradimo prugu, pruga gradi nas!

“Svima nam je jedna domovina...” – pa točkice popunite imenom one u koju se trenutno zaklinjete. Otkako znam za sebe, slušam ovakve domoljubne kliktaje, prvenstveno od ljudi koji će među prvima preko noći promijeniti tekst označem točkicama. Oni bi uvijek život dali za svoju “domovinu”, a još radije mijenjali istu za vlastiti integritet, nastavljajući i nadalje domoljubno pamfletirati. Ta, ništa ih to ne košta, a ionako se zna da su dinosaurusi izumrli jer se nisu uspjeli prilagoditi novonastalim okolnostima. Čisti darvinizam, umotan u zastave i praćen srceparajućim tonovima novih domoljubnih hitova, hoću reći – himni. Jedino što biologija dinosaure nikada ne naziva prijetvornim iliti himbenim licemjerima, već tvrdi kako je prilagodba ugrađena u njihov nagon za opstankom. Stvari su, međutim, kod ljudi kudikamo jednostavnije negoli se vole patetično prikazivati.

Steknete li kojim nesretnim slučajem masnu fleku na kaputu, odnijet ćete ga u servis za kemijsko čišćenje. Njegova uloga je da vas riješi problema masne mrlje, pa ako ste zadovoljni pruženom uslugom preporučit ćete ga prijateljima bez suviše, patetične sentimentalnosti. U protivnom, nikada više nećete nositi zaflekanu odjeću na isto mjesto, a i vaši poznanici čut će sve najgore o njemu. Ako li pak vas još nastoje prevariti, besramno precjenjujući lošu uslugu, ne jedan od nas će ih dati u medije ili pozvati tržnu inspekciju da provjeri njihovo poslovanje.

Jednako vrijedi za postolare, elektrodistribuciju, prijevoznike, pružatelje internetskih usluga i slične servise koji postoje kako bi građanima pružali odgovarajuće usluge, čineći im život lakšim. Nadam se da u ovim tvrdnjama nema ništa spornoga.

Država nije ništa drugo no samofinancirajući servis svih servisa. Njena uloga je da osigura sveukupnost uvjeta potrebnih preživljavanju ljudi bez suvišnih problema. A samofinancirajuća je stoga, što bez vašeg i mogeg - našeg - novčanog doprinosa u obliku poreza i PDV-a, ona ne bi mogla opstati. Nijedna, od pamtivjeka do dana današnjega. Pa, pitam vas - molit ću lijepo - iz kojih bi to razloga trebalo klečeplaziti pred servisom koji finansiram vlastitim doprinosom? Iz kojih bi pobuda morao zatvarati oči i ćutati pred nesposobnošću, rastrošnošću i kriminalnom djelatnošću organizacije koja bez vas i mene ne bi ni mogla postojati?

Pokušajte se samo prisjetiti tranzicione "pretvorbe" zajedničke imovine, stečene radom sviju nas - naših majki i očeva, djeda i baka, braće i sestara, znanaca i neznanih radnika - kada je država ne samo žmirila već i poticala privatizaciju po principu: za jeftine pare privilegiranim će pripasti tvornica, a kao polog za kupnju služiti će im isto poduzeće koje tek namjeravaju kupiti! Možete li i vi kupiti stan ili kuću, a da banci za kredit ne garantirate vlastitom imovinom, već onom na koju ste tek bacili oko? Pretpostavimo da ste uzeli kredit uz odgovarajuću kamatnu stopu (pa još ako su bili "švicarci"!) za kupnju nekretnina ili automobila, a onda preko noći ostali bez posla, daklem bez para za otplatu mjesečnih rata, uvećanih za kamatu na koju ste neoprezno pristali. Možete li zamisliti da dobijete novi kredit kojim ćete ne samo otplaćivati obroke, već i kamate na zaduženje? A upravo to radi servis svih servisa, pred čijim simbolima ste se ukipili više no jarbol na kojem leprša išarana platnena krpa, dok vam je svirajuća muzika potpuno pomutila razum. Ne pita vas država smije li se zadužiti u vaše ime ili ne, kao što ni ne haje za vaše eventualno negodovanje kad shvatite da kredite i kredite na kreditne rate te odgovarajuću kamatu, neće vraćati fiktivni organizam za koji mnogi i život daju, nego vi, ja i naši znani i neznani sudržavljeni - dapače, i naši potomci. O tome kako taj vaš servis podržava podjelu svojih "mušterija" (građana) na socijalne i etničke klase (Hrvate, Srbe, Bošnjake,...) - kao kad bi trgovački centri pružali uslugu kupcima prema izgledu a ne prema platežnoj sposobnosti - da i ne pričamo.

Naravno, većina ljudi doživljava državu kao svoju domovinu, posvećeni entitet rad kojeg će vas u najmanju ruku premlatiti k'o vola u kupusu reknete li koju kritičnu na njen račun. Samo, ta posvećenost voli da se seli s entiteta na entitet, i to preko noći, ponajviše kod najzagriženijih obožavatelja servisa svih servisa građana. Sjećate li se za koje ste reprezentacije navijali u bivšoj državi? A za koje reprezentacije navijate sada? Za koje ćete navijati akoli se vaša sadašnja domovina, slijedom promijenjenih povijesnih okolnosti jednog dana možda raspadne? Sjećate li se za koje ste se granice kleli da su nepovredive, spremni ih braniti i po cijenu svog života, i za koje to granice činite sada? Pitanja su upravo namjerno iritirajuća, s namjerom da od mesnatih klonova drvenih jarbola učine misleće stvorove.

Od davnina postoje ljudi koji zamjećuju felere stvarnosti, nastojeći dati intelektualni ili djelatni doprinos njenoj humanizaciji. Zovemo ih utopistima, revolucionarima ili naprosto fantastima. Žele promijeniti svoje bliže i dalje okruženje u skladu s humanističkim etičkim principima, prema kojima su svi ljudi podjednako vrijedni poštovanja, i u skladu s time teže revalorizaciji duhovnih i materijalnih društvenih vrijednosti, prvenstveno pravednijoj raspodjeli potonjih. Svima je poznato kako upravo ovo posljednje izaziva najžešći otpor visoko pozicioniranih (u materijalnom i socijalnom smislu) alfa jedinki ljudskog društva; od krvavih obračuna do medijskih manipulacija sveukupnim stanovništvom, čemu je ono – stojeći okamenjenih tijela i mozгова pred vijorećim barjacima – naročito podatno. U vremenima između dvaju ratova (a povijest nam sugerira da i ovo smatramo potencijalno takvim) često je čuti metafizičke mistične konstatacije tipa “prvo mijenjaj sebe, a onda gledaj mijenjati svijet”. Zaista, kud bi došli kada bismo morali čekati da se sve jedinke individualno promijene, pa tek onda da idu mijenjati svijet? Čovjek nije otok, on je socijalno biće, a to onda naprosto znači da je u vječitoj interakciji sa svojom okolinom, odnosno ljudima i odnosima koji vladaju u njoj. Nitko se ne mijenja sam od sebe, božanskim samonadahnućem bez uporišta u okruženju. Svi se mi mijenamo istovremeno mijenjajući i druge, primamo i dajemo, samo što se – razumljivo – raznih ljudi to različito prima. Istovremeno mijenjajući sebe mijenjamo i svijet; mijenjajući njega mijenjamo i sebe. Upravo prema onoj, zaboravljenoj i u ovim okolnostima proskribiranoj socijalističkoj paroli: “Mi gradimo prugu, pruga gradi nas!”.

Pa, shvatimo li rečeno, bit će nam jasno da smo razgradnjom bivše države razgradili i dio sebe, a izgradnjom nove ponovno uobličujemo i dio vlastite ličnosti. No, uvijek bismo trebali imati na umu da ne smijemo zidati predmet obožavanja, zlatno tele koje u biti nije ništa drukčije negoli smo ga sami svojim djelovanjem učinili - nimalo svetije od vlastitih stvaratelja. Stoga ne dajmo da naša kreacija zavlada svojim kreatorima, već zadržimo pravo da je mijenjamo, kritiziramo a bude li potrebno i ukinemo. Ta, zar to ionako ne radimo cijelu povijest – na žalost uz lokve krvi i himbena prenemaganja, umjesto jasnog, realnog i racionalnog sagledavanja stvari.

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>